УДК 351.778.532:338.583

ДОСТУПНЕ ЖИТЛО В РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

к.т.н. Ю.Б. Бендерський, асп. А.С. Коваль, д.т.н., проф. М.В. Савицький

ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

Актуальність проблеми. Новий підхід до теорії еволюційного розвитку суспільства започатковано сорок другою сесією Генеральної Асамблеї ООН в 1987 році. Розв'язання глобальних та загальносуспільних проблем щодо оптимізації розвитку людства були основоположними на Конференції ООН із захисту навколишнього середовища в Ріо-де-Жанейро (1992 р.) та Світовому самміті із сталого розвитку в Йоганнесбурзі (2002 р.).

Науковий напрям досліджень складових національної стратегії збалансованого розвитку сьогодні є досить актуальним. Необхідність розробки нової політики та стратегії були зумовлені процесами глобалізації в світовій економіці, несправедливого поділу природного простору, глобальними екологічними катастрофами, усвідомленням зміни традиції моделі розвитку, зменшенню диспропорцій в якості життя між розвинутими країнами та країнами, що розвиваються, деградацією моральних цінностей. Упродовж останнього десятиріччя розрив між бідними і багатими країнами суттєво збільшився – неподоланими залишилися проблеми бідності і голоду, дитячої смертності, погіршення демографічної ситуації, нестачі питної води, низького рівня соціального розвитку. В Йоганесбурзькому меморандумі зазначено, що діяльність людини почала перевищувати можливості біосфери з середини 70-х років XX століття. У 1997 році перевищення норми становило 30 % потенціальної ємкості Землі. Як наслідок, природні системи руйнуються або значно деградують і якщо країни світу будуть розвиватися по індустріальній моделі, то для їх економічного розвитку необхідно п'ять планет [2]. У меморандумі наводяться екологічні тенденції останніх 15 років. Так, «концентрація газів, що створюють парниковий ефект, перевищує граничні норми; одна третя оброблюваних земель в усьому світі в занепаді; знешкоджена третя частина тропічних лісів; зникли четверта частина питної води, четверта частина запасів риби. Хоча лише менша частина населення планети на протязі тільки двох поколінь користувалася багатствами природи – біля 20 % населення Землі використовують 70…80 % світових ресурсів» [2].

Все це актуалізувало прогресивну міжнародну громадськість до пошуку теорій виживання людства в період глобалізації – теорій, у центрі яких була б людина нинішня і майбутня, підвищення якості і забезпечення безпеки життя від покоління до покоління, покращення стану довкілля.

Втілення принципів сталого розвитку залежить від здатності розвинутих країн втілити напрацьовану доктрину «глобальної демократії та солідаризму на основі принципів ноосферного розвитку».

Суттєво наближена до цих критеріїв європейська модель «еко-соціальної ринкової економіки» і є сучасною європейською реалізацією концепції сталого розвитку. Вона була офіційно закріплена ЄС у 2001 р. з прийняттям «Стратегії сталого розвитку Європейського Союзу», що визначає загальний вектор змін на рівні політики і законодавства як ЄС у цілому, так і його держав-членів [6]. За цей період більш ніж 50 країн виробили національні стратегії сталого розвитку, був накопичений досвід щодо їхніх імплементацій.

Мета роботи. Аналіз сучасного стану проблеми житлового будівництва в Україні на основі концепції сталого (збалансованого) розвитку.

Результати досліджень.

На конференції ООН в Ріо-де-Жанейро Україна підписала декларацію і програму дій «Порядок денний на XXI століття», тим самим підтвердила бажання та визнала доцільність переходу до реалізації стратегії сталого розвитку. Починаючи з 1992 року Україна все ще перебуває на етапі визначення системи поглядів щодо збалансованості усіх сфер життєдіяльності. Наукові аспекти основних принципів, завдань, організаційних заходів імплементації ідей сталого розвитку формувались НАН України. З метою визначення стратегії та впровадження системного підходу на державному рівні було прийнято низку законодавчих та нормативно-правових документів. Так, з метою виконання домовленостей у рамках підсумкових документів, прийнятих на Всесвітньому самміті зі сталого розвитку Кабінетом Міністрів України затверджена Постанова «Про затвердження Комплексної програми реалізації на національномі рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому самміті зі сталого розвитку, на 2003-2015 роки» [7].

Проект Концепції переходу України до сталого розвитку, розроблений провідними вченими НАН України 13 грудня 2006 року подано до Верховної Ради і Кабінету Міністрів України для подальшого розгляду та затвердження. Відповідно до основних визначень Концепції переходу України до сталого розвитку, визначення «**сталий розвиток**» трактується як «розвиток суспільства, за якого задоволення потреб у природних ресурсах теперішніх поколінь не повинно ставити під загрозу можливості майбутніх поколінь задовольняти в них свої потреби, коли будуть узгоджені екологічні, економічні та соціальні складові розвитку, коли техногенне навантаження не буде перевищувати можливостей навколишнього природного середовища до самовідновлення, а суспільство усвідомить перевагу екологічних пріоритетів над іншими» [3].

На жаль Україна є однією з небагатьох країн Європи, в якій відсутні такі важливі стратегічні документи, як національна стратегія **сталого** розвитку та національний план дій з охорони навколишнього середовища.

Отже, осмислення того, що втілення і реалізація ідей сталого розвитку через виважену, послідовну, ефективну і насамперед дієву державну політику продиктована кризовими явищами в суспільстві.

Незбалансованість усіх сфер життєдіяльності спричинена політичною

нестабільністю, низькою ефективністю прийнятих управлінських рішень, відсутністю політичної відповідальності, постановка власних приватних інтересів над національними руйнують систему самовідтворення української нації, ведуть до погіршення демографічної ситуації. Чисельність населення України безупинно зменшується, за останні 10 років вона скоротилась на 4,1 млн осіб. Залишається високою смертність чоловіків працездатного віку, яка майже вчетверо перевищує смертність жінок відповідного віку; різниця між тривалістю життя чоловіків і жінок досягла 10 років, що перевищує біологічну розбіжність і відображає надсмертність серед чоловіків. В Україні середня тривалість життя у чоловіків на 8-12 років, а у жінок на 4-7 років коротша, ніж у розвинутих країнах. Сумарний коефіцієнт фертильності жінок (кількість дітей, яких народжує жінка протягом життя) становить менше 1, тоді як для звичайного відтворення населення необхідно, щоб його значення сягало 2,2-2,4 [8]. За рівнем життя, його тривалістю і рівнем освіти (індекс розвитку ООН) Україна серед інших держав світу займає позицію у другій сотні, – в 1994 р. займала 45-у, в 1997 р. – 94-у [5].

У зазначеному контексті консолідування і спрямування зусиль політиків, учених, управлінців на збалансований розвиток української нації,подолання дисбалансів в економічній, соціальній, екологічній, демографічній сферах є завданням першочергової ваги, зважаючи на значний природно-ресурсний і соціально-економічний потенціал (п’яте місце в Європі і восьме у світі). Але це вимагає передусім призупинення деградаційних процесів у природі і суспільстві [5].

Проведеним аналізом житлових умов міського і сільського населення з’ясовано, що різниця в обсягах отриманого житла з державного фонду між міським і сільським населенням складала в 1990 році в 16,7 рази; в 1995 році в 5раз; в 1997 році в 7 раз; в 1998 році в 6,5 раз [5].

Отже, створення можливостей щодо забезпечення належного рівня життя в сільській місцевості, шляхом забезпечення рівності для працевлаштування; здобуття якісної освіти, досягнення належного рівня медичного обслуговування; збільшення доходів населення; раціонального використання наявних природного та людського потенціалу; збільшення розміру платних послуг на душу населення; спрямування державного менеджменту на підвищення рентабельності у сільському господарстві через зміну застарілих малоефективних технологій у виробництві, сприятиме динамічному, збалансованому розвитку, якісним перетворенням в контексті сталого національного розвитку.

Головними напрямками вдосконалення механізмів регулювання регіонального розвитку є:

- створення економічних, організаційних та нормативно-правових передумов для реалізації основних принципів сталого розвитку регіону;

- сприяння всебічному розвитку людського потенціалу на основі стабілізації та поліпшення демографічної ситуації, досягнення продуктивної зайнятості населення, розвитку соціальної інфраструктури;
- вдосконалення системи охорони довкілля та використання природних ресурсів, механізмів та інструментів вироблення та реалізації на регіональному рівні екологічної політики [10].

Конституцією України проголошені основні й непорушні права людини на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло [1]. Відповідно до Основного закону держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування [1] та розвитку дошкільної, повної, загальної, середньої, позашкільної, професійно-технічної освіти [1]. Недостатність високоосвіченого кадрового забезпечення в закладах освіти, охорони здоров'я та інших установах з надання соціальних послуг в сільській місцевості негативно позначається на можливості якісного задоволення мінімальних потреб населення.

Тому одним із важливих напрямків розвиткуУкраїни в контексті Концепції сталого розвитку є створення належних умов функціонування соціоекокомплексів – нових типів територіальних житлово-виробничих утворень, що надають соціальні послуги, шляхом будівництва доступного житла соціального призначення, в першу чергу, для молодих та високоосвічених спеціалістів.

Одним із напрямів скорочення вартості житла є використання для будівництва місцевих органічних матеріалів – деревини, соломи, очерету, а також неорганічних матеріалів – глини, природного каменю і т.і. Підрахунки свідчать, що за рахунок цього можливе зниження вартості будівництва до 40%.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України. – К.: Офіційне видання, 2006. - С. 26-28.
2. Йоганесбургзький меморандум. – Фонд Генріха Боеля, 2002. – серпень. – С. 18-19.
3. Проект Концепції переходу України до сталого розвитку // Вісник НАН України. – 2007. – Вип. № 2. – 15 с.
4. Житлові умови населення: Статистичний щорічник Дніпропетровської області за 1999 рік. – Д.: Держкомстат України, Дніпропетровське обласне управління статистики, 1999. – 331 с.
5. Дробноход М. Стійкий екологічно безпечний розвиток: Український контекст // Дзеркало тижня. – 2001. - 24 червня. – С. 15.
6. www.iwer.org.ua/zernecka.osen.doc.
7. www.menr.gov.ua/documents/kmv.-634-12.04.03.doc.
8. www.niss.gov.ua/book/vasyuk-mon/06-5.pdf.
9. www.refine.org.ua/pageid-4636.htm 1-31-K.
10. www.niss.gov.ua/book/varna1y1/003.htm-61-K.